

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 56/03-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. augusta 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť S. G., bytom S., zastúpeného advokátom Mgr. M. F., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 10/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 10/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 10/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. S. G. **n e p r i z n á v a** primerané finančné zadošťučinenie.

4. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť S. G. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania vo výške 8 800 Sk (slovom Osemtisícosemsto slovenských korún) na účet advokáta Mgr. M. F., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. marca 2003 doručená sťažnosť S. G., bytom S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. M. F., B., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 10/99.

Sťažovateľ odôvodňuje svoju sťažnosť tým, že 10. februára 1999 podal navrhovateľ B. p. S. (ďalej len „navrhovateľ“) proti nemu ako odporcovi v predmetnom konaní okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie peňažnej sumy.

Okresný súd vydal 27. mája 1999 platobný rozkaz, v ktorom uložil odporcovi – sťažovateľovi zaplatiť istinu 36 060 Sk a nahradiť trovy konania vo výške 2 980 Sk. Sťažovateľ podal proti platobnému rozkazu 10. júna 1999 odpor.

Sťažovateľ uviedol, že v konaní sa ku dňu podania jeho sťažnosti ústavnému súdu uskutočnili v roku 2000 štyri pojednávania, a to 18. mája, 12. júna, 11. septembra a 9. októbra, pričom na poslednom pojednávaní navrhovateľ rozšíril svoj návrh tak, že sťažovateľ je povinný zaplatiť už istinu vo výške 68 636 Sk. Pojednávanie bolo zároveň odročené na neurčito za účelom znaleckého dokazovania s tým, že účastníci konania budú na nový termín pojednávania predvolaní.

Po viacerých osobných upozorneniach, ktoré adresoval sťažovateľ príslušnej sudkyni, keďže od 9. októbra 2000 okresný súd vo veci nekonal, po takmer dvoch rokoch 2. októbra 2002 požiadal písomne okresný súd o poskytnutie informácie o tom, v akom štádiu sa nachádza predmetné konanie, pričom odpoveď mu nebola ešte doručená. Od posledného pojednávania uplynulo 28 mesiacov.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„V konaní medzi navrhovateľom B. p., m. p. S., a odporcom – sťažovateľom S. G. o zaplatenie 68.636,- Sk, č. k. 6 C 10/99 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov uvedené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nekonaním Okresného súdu Bratislava III.

Prikazuje sa Okresnému súdu Bratislava III., aby vo veci vedenej pod č. k. 6 C 10/99 konal tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sťažovateľovi S. G. priznáva primerané zadosťučinenie vo výške 800.000,- Sk (slovom osemstotísíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľ S. G. má právo na náhradu trov konania, ktorú je Okresný súd Bratislava III. povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 56/03-13 z 27. marca 2003 ústavný súd výzvou zo 4. apríla 2003 požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie ku konaniu ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“). Rovnakú výzvu a v rovnakom termíne na vyjadrenie ústavný súd zaslal aj sťažovateľovi.

Obaja účastníci ústavnému súdu písomne oznámili, že súhlasia, aby bolo upustené od verejného ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 10. júla 2003 konštatoval, že konanie začalo 10. februára 1999 a bez priesťahov súd konal do 9. októbra 2000, keď odročil pojednávanie za účelom znaleckého dokazovania. Okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie až 27. marca 2003, ale v zásade priesťahy v konaní boli spôsobené predovšetkým skutočnosťami, ktoré majú pôvod v nadmernej zaťažnosti vybavujúcej sudkyne a celého občianskoprávneho úseku okresného súdu.

III.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov ....“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov (II. ÚS 61/98), pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne právoplatným rozhodnutím. K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade

so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Preskúmaním doterajšieho postupu okresného súdu ústavný súd z vyžiadaného spisu vo veci sp. zn. 6 C 10/99 zistil, že v predmetnej veci okresný súd od 10. februára 1999 (keď mu bol doručený návrh na začatie konania) až do odoslania spisu ústavnému súdu vykonal nasledovné úkony.

Dňa 27. mája 1999 okresný súd vydal platobný rozkaz. Dňa 28. januára 2000 uznesením priznal odporcovi oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku za podaný odpor a v časti o ustanovení právneho zástupcu žiadosť zamietol, 17. apríla 2000 určil termín pojednávania na 18. máj 2000. Toto pojednávanie odročil na 12. jún 2000 z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa. Dňa 12. júna 2000 okresný súd pojednávanie opätovne odročil na 11. september 2000 z dôvodu návrhu navrhovateľa za účelom zosumarizovania listinných dôkazov. Toto pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa na 9. október 2000, keď navrhovateľ rozšíril petit návrhu. Pojednávanie z 9. októbra 2000 bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania. Dňa 27. marca 2003 okresný súd vypracoval uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania.

Okrem toho účastníci vo veci vykonali tieto úkony:

Dňa 10. februára 1999 bol okresnému súdu doručený návrh navrhovateľa proti odporcovi (sťažovateľovi) o zaplatenie 36 060 Sk s príslušenstvom. Dňa 10. júna 1999 doručil odporca odpor proti platobnému rozkazu, 15. júna 1999 odporca doručil okresnému súdu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu.

IV.

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 6 C 10/99 podľa troch označených kritérií zistil:

1. Predmetom konania pred okresným súdom je zaplatenie peňažnej sumy z titulu nájomného za užívanie bytu. Ústavný súd po oboznámení sa so spisom okresného súdu konštatuje, že vec ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty zložitosti. V danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava. Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú stabilizované, rovnako na predmetný spor sa vzťahuje dostatok judikatúry všeobecných súdov. Napokon ani okresný súd nenamietol vo svojom vyjadrení skutkovú a právnu zložitosť danej veci.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľa, ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobeniu priet'ahov zo strany s'ťažovateľa. S'ťažovateľ sa na všetkých pojednávaniach zúčastňoval a v konaní bol aktívny. Je však pravdou, že v dôsledku jeho správania (nepravidelne platil nájomné), navrhovateľ musel v priebehu konania upraviť žalobný návrh, v dôsledku čoho musel okresný súd robiť procesné úkony s tým súvisiace, čo určitým spôsobom vplývalo na predĺženie konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol vo veci nečinný od 15. júna 1999, keď odporca doručil okresnému súdu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, do 28. januára 2000, keď okresný súd rozhodol o tejto žiadosti (nečinnosť viac ako 7 mesiacov), a od 9. októbra 2000, keď odročil pojednávanie za účelom vykonania znaleckého dokazovania, do 27. marca 2003, keď vypracoval uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania (nečinnosť viac ako 29 mesiacov).

Obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokom počte nevybavených vecí na občianskoprávnom úseku a u konajúcej sudkyne ústavný súd neakceptoval.

V súlade s judikatúrou ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezavahuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka okresného súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov.

S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 10/99 bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V.

V zmysle čl. 127 ods. 2 druhej a tretej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súde, aby v napadnutom súdnom konaní konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval za porušenie jeho označeného základného práva finančné zadosťučinenie vo výške 800 000 Sk. Svoj návrh odôvodnil tým, že nekonaním okresného súdu (viac ako dva roky) bolo hrubo porušené základné právo na spravodlivé súdne konanie garantované čl. 48 ods. 2 ústavy. Týmto postupom mu bola spôsobená nielen majetková, ale aj nemajetková ujma na zdraví a ľudskej dôstojnosti a zároveň bola umelo udržiavaná právna neistota medzi navrhovateľom a odporcom (sťažovateľom). Predmet sporu nebol

podľa neho ničím výnimočný a ani konanie účastníkov nespôsobovalo predĺžovanie súdneho konania.

Z citovaného textu ústavy a zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadosťučinenie. Ústavný súd vychádzal pri svojom rozhodovaní predovšetkým z toho, že sťažovateľ ako účastník konania výrazne prispel svojím správaním k tomu, že spor vznikol a tiež že sa neúmerne predlžoval. Sťažovateľ ako odporca platil nepravidelne zálohové platby za užívanie bytu a služby s tým spojené a poskytované zálohové platby nepredstavovali predpísané zálohy. V dôsledku toho navrhovateľ musel rozšíriť v priebehu konania svoj žalobný návrh a okresný súd musel rozhodnúť i o pripustení zmeny návrhu. Ústavný súd pripomína, že v sporovom konaní musí účastník počítať s tým, že ak jeho úkony, mimosúdne správanie sa a iba tvrdená a nepreukázaná obrana predĺži konanie, pôjde to v každom prípade na jeho ťarchu (§ 6, § 101 ods. 2, § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Za týchto okolností potom konanie a nález ústavného súdu (najmä vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázanie okresnému súdu, aby ďalej vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a úhrada trov konania) sú dostatočnými opatreniami na nápravu stavu spôsobeného porušením základného práva.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde a § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. M. F. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania vo výške 8 800 Sk (slovom Osemtisícosemsto slovenských korún) z dôvodu trov jeho zastúpenia. Ústavný súd priznal právnomu zástupcovi úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom náhradu za jeden úkon právnej služby priznal vo výške 4 270 Sk (základom pre výpočet výšky náhrady za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk).

Ďalej ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľa dvakrát náhradu režijného paušálu po 128 Sk [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 4 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2003